

СИНДИКАТ РАДНИКА У ПРОСВЕТИ
СРБИЈЕ

СРП

БЕОГРАД, Дечанска 14/5; тел/факс: 011/3236-259, 025/420-093

E-mail: sob@beograd.com, sindiso@sbb.rs

У ЈАВНОМ СЕКТОРУ СВЕ ВИШЕ ЗАПОСЛЕНИХ, А СВЕ МАЊИ ФОНД ЗАРАДА

Држава успешно „на мала врата“ скресала плате јавних посленика

За разлику од неуспешне реформе фонда ПИО, у јавном сектору претходне владе, као уосталом и ова нова су увећале број запослених, а при том смањиле издвајања за њихове плате. Како се ко у том галиматијасу снашао ником није јасно, али је евидентно да су они који су лица са овлашћењима имали плате увећане и по **30%**, а они на најједноставнијим пословима често ни законом загарантовани минималац. Елем, док је фонд за зараде запослених у јавном сектору пре замрзавања плата (**2008.** године) износио око **800** милијарди динара, односно око **720,5** милиона евра, он данас износи око **900.000** милијарди динара или по сада важећем курсу **663** милиона евра. Другим речима, иако су плате номинално расле, оне су реално падале и због инфлације (раста потрошачких цена), али и због курса евра. На тај начин претходна и нова власт удовољиле су захтевима ММФ и Светске банке да се издвајање за плате смањи и оно се и смањило за око **8%** у еврима, а још више кад се ради о реалном обезвређењу плата у јавном сектору. Наравно, то је јасно и због чињенице да је овај сектор толико увећан да нико сада са сигурношћу не може рећи колико запослених у том сектору има, па чак ни министар финансија. Међутим, овај сектор био је „лука спаса“ за све партијске активисте, симпатизере и чланове и не чуди што је он нарастао на број да је готово сваки други запослен у нашој земљи запослен у јавном сектору и што је овај сектор генератор уништења српске економије, што су потврдиле и домаће институције, а не само ММФ и Светска банка, које су и досад упозоравале на ову чињеницу. Иако је Србија донела и Закон о максималном броју запослених у органима државне управе и локалних самоуправа, јасно је да су ови закони жестоко изигравани и да су неспособне локалне и друге власти прекомерним запошљавањем својих кадрова не само угрозиле ефикасност тих служби и тих управа, већ и довеле државну и друге касе до банкрота.

Осмогодишња примена Закона о раду који је ступио на снагу **2005.** године, а међан те године, па затим **2009.** и **2013.** године у пракси је показала да је потребно извршити, између осталог, и реформу зарада. Један од праваца био је реформа зарада у јавном сектору. Потписник ових редова био је учесник великог посла око увођења платних разреда за све запослене у јавном сектору, од председника државе, па до спремачице, односно физичког радника у неком јавном предузећу или установи. Тај посао био је **2006.** године готово доведен до краја, али се онда из непознатих разлога стало са увођењем платних разреда. Шта више, раздвојене су плате запослених у органима државне управе и других јавних посленика, а систем је нарушен и увођењем бонуса у поједине јавне службе. Плате су се одређивале Уредбом Владе који је утврђивао коефицијент за сложеност посла и Закључком Владе којим је утврђивана основица за обрачун и исплату плата, тзв. цена рада. Нажалост, поједине категорије запослених овом

приликом су биле оштећене јер је у коефицијент урачунат и део плате за топли оброк и регрес, па су тзв. збирним коефицијентом запослени у просвети временом остали и без топлог obroка и регреса, а под маском да ће плате бити уређене на модеран начин. У почетку то и није био проблем, али је што је време даље одмицало проблем био све израженији. Осим регреса и топлог obroка, под удар су дошле и јубиларне награде које су у једном периоду биле замрзнуте Законом о буџету, а затим одмрзнуте и исплаћиване „на мишиће“, јер локалне самоуправе – неке нису хтеле, а неке нису могле да ово давање исплате. Већ након годину-две, коефицијент је био недовољан да запослени на најједноставнијим пословима не добију ни законом загарантовану минималну зараду, па је захваљујући управо нашем синдикату дошло до „пеглања“ зарада ових запослених и исплаћивања минималца. Нажалост, запослени на најједноставнијим пословима приближили су се платама оних на сложенијим пословима и са већим квалификацијама и нарушили принцип да плата мора бити еквивалент сложености послова и квалификација и са правом произвела незадовољство дела запослених у просвети. И не само ради тога, већ и због чињенице да су у правосуђу, полицији и неким другим службама уведене одређене врсте стимулација и солидарне једнократне помоћи које су постале месечне апанаже и на које одлазе милијарде динара годишње.

Стога не чуди што су и Фискални савет и друге организације указивале да се мора увести реда у политику зарада запослених у јавним службама. Наш синдикат је формулисао захтев који су приватили и други синдикати, а да се ниво плата врати на однос који је био пре замрзавања **2008.** године и да плате опет буду у односу **1:3** ако је реч о основним и средњим школама и домовима ученика, односно **1:5** ако је реч о запосленима у универзитетском сектору. Ови захтеви су прослеђени Министарству просвете, Министарству финансија и Министарству рада, али засад је неизвесно да ли ће доћи и кад ће доћи до нове политике плата у јавном сектору, па самим тиме и у образовању. Што се тиче судбине Уредбе о коефицијентима или Закључка о цени рада, Влада мора да се изјасни у следећим седмицама или, евентуално, месецима, јер је време за реформу зарада на видику и нагомилане проблеме, када је реч о финансирању плата у јавном сектору, могуће је решити првенствено кроз увођење платних разреда, јер није реално очекивати да се Уредба о коефицијентима мења годишње и да се у року од **3** године путем Уредбе дође до нивоа који би обезбедио однос међу платама као пре замрзавања. Јасно је да се мора и Уредба мењати, јер се у њој морају наћи нова звања стечена у оквиру примене Болоњског процеса, као и нова номенклатура стручности. Оно што је усклађено и подржано од стране свих синдиката и Министарства просвете (не и финансија), то је члан **3.** Уредбе који говори о додацима на плату и то је, уствари, једини усаглашени део између синдиката просвете и Министарства просвете. На сајту наше кровне организације - НСЈС можете преузети документ који говори о потреби реформе зарада и правцима којима ће се кретати зараде.

Београд, **15.10.2013.** год.

проф. Хаци Здравко М. Ковач,
члан Председништва СрпС

